

70-річчя

члена-кореспондента НАН України

С.Д. КРИЖИЦЬКОГО

11 грудня виповнилося сімдесят років видатному українському вченому-археологу, заступнику директора Інституту археології НАН України, завідувачу відділу античної археології члену-кореспонденту Національної академії наук України Сергію Дмитровичу Крижицькому.

С.Д. Крижицький народився у Києві в сім'ї службовців. Успішно закінчивши Київську художню середню школу, вступив на факультет архітектури Київського художнього інституту. В 1960—1964 рр. працював на посаді архітектора, згодом — молодшого наукового співробітника в Науково-дослідному інституті теорії та історії архітектури. Саме тут і розпочалася його самостійна робота з вивчення архітектури житлового будівництва античного міста Ольвії.

Починаючи з 1964 р. й понині професійна діяльність Сергія Дмитровича нерозривно пов'язана з Інститутом археології НАН України. Тут він написав дисертацію на здобуття ступеня кандидата історичних наук (1968) і доктора архітектури (1980). З 1981 р. керує відділом античної археології інституту, а з 1987 р. працює також заступником директора. Крім того, у 1974—1981 рр. він завідував заповідником «Ольвія». І в тому, що недавно останній визнано національним історико-археологічним заповідником, є велика заслуга С.Д. Крижицького та його учнів, які доклали чимало зусиль, аби ця археологічна пам'ятка стала всевітньо відомою.

Протягом 1972—1994 років учений незмінно очолював Ольвійську археологічну експедицію Інституту археології, а нині є її науковим консультантом, ініціює нові проекти щодо дослідження не лише Ольвійського городища, а й численних поселень сільськогосподарської округи античного міста. Ольвійська експедиція стала базою для розробки і впровадження якісно нової методики розкопок і розвідок, нових принципів класифікації, фіксації і реставрації археологічних пам'яток, а також проведення масштабних підводних археологічних досліджень.

До найвагоміших досягнень С.Д. Крижицького належать дослідження характеру грецької колонізації у районі Ольвії і створення її моделі, взаємовідносин Ольвії і скіфів у V ст. до н. е., історична періодизація розвитку Ольвійського полісу. Він розробив принципи реконструкції відкритих залишків античних житлових будинків Північного Причорномор'я і оцінки ступеня достовірності цих реконструкцій, що відкрило нові можливості для проведення порівняльного аналізу. Вчений особисто обґрунтував і виконав понад півсотні графічних реконструкцій житлових будинків і кількох північно-причорноморських храмів, двох курганів, західних міських воріт і центральної частини Ольвії. Вперше у вітчизняній історіографії він створив історію домобудівництва античних держав Північного Причорномор'я з визначенням його локальних і загальних особливостей, періодизації розвитку.

Науковий доробок Сергія Дмитровича налічує близько 200 праць, опублікованих в українських та зарубіжних виданнях. До найважливіших з них належать такі його фундаментальні монографії, як «Жилые ансамбли древней Ольвии» (1971), «Жилые дома

античных городов Северного Причерноморья» (1982), «Ольвия. Историографическое исследование архитектурно-строительных комплексов» (1985), «Архитектура античных государств Северного Причерноморья» (1993), а також написані у співавторстві — «Сельская округа Ольвии» (1989), «Античные поселения Нижнего Побужья» (1990), «Ольвия. Раскопки, история, культура» (1997), «Ольвия. Античное государство в Северном Причерноморье» (1999). Крім того, С.Д. Крижицький брав участь у написанні багатьох колективних узагальнюючих праць.

За участю Сергія Дмитровича видані також посібники для студентів вищих навчальних закладів, а за кордоном побачила світ написана у співавторстві монографія «Olbia. Eine altgriechische Stadt im nordwestlichen Schwarzmeerraum» (Лейден—Нью-Йорк—Кельн, 1995).

Під науковою редакцією С.Д. Крижицького опубліковано чимало монографій і збірників статей. Він є заступником головного редактора журналу «Археологія», членом редколегій журналів «Вестник древней истории» (Москва), «Ancient Civilizations from Scythia to Siberia. An International Journal of Comparative Studies in History and Archaeology» (Лейден), «Проблемы истории, филологии, культуры» (Москва—Магнітогорськ), а також одним з головних редакторів румунсько-українського журналу «Inter academika».

Вчений постійно дбає про підготовку та становлення молодих науковців. Серед його учнів чимало кандидатів і докторів історичних наук — відомих фахівців з античної і скіфської археології.

С.Д. Крижицький проводить значну науково-організаційну та координаційну роботу, налагоджує активне співробітництво із зарубіжними колегами, очолює Українсько-Румунську комісію з історії, археології, етнології та фольклористики при Президії НАН України.

За вагомий внесок у дослідження античної історії і культури у 1994 р. С.Д. Крижицького нагороджено премією ім. М.О. Макаренка, а в 1997 р. — Почесною грамотою Російської академії наук. Його обрано почесним доктором Науково-дослідного інституту теорії та історії архітектури і містобудування.

Наукова громадськість, учні та колеги сердечно вітають Сергія Дмитровича з ювілеєм, зичать творчого довголіття, невичерпної енергії, реалізації задумів і планів.